Amit Gerő „bérdemagógiának" nevezett...

Egy elsikkasztott statisztika

„Életszínvonalunk emelése..." — talán ez a fogalom az, amit az elmúlt Rákosi—Gerő-rezsim a legjobban elkoptatott, csürt-csavart statisztikákkal és nyakatekert megfogalmazásokkal, hatalmas propagandagépezet verte az emberek fejébe, hogy így, meg úgy emelkedik az életnívó. A propagandagépezet működött — Rákosiék pedig havonta felvették a 8—11 ezer forintnyi „különélelmezést" — költséget. Ugyanakkor az egyszerű emberek többségének pedig a térée is kilátszott a nadrágból. Kilátszott bizony a pedagógusoknak is, akiket hajdan „a nemzet napszámosainak" neveztek, s akiket az utóbbi időkben állítólag felkaroltak; felemelték ugyanis fizetésüket és értelmiségi határozatot is hoztak, amely ha a valóságban nem is hatott, de nagyobbrészt tőluk szólt.

Éppen e határozattal kapcsolatban nagyszabású pedagógusvita zajlott le annakidején a budapesti pártbizottság egyik osztályán. A vitáról egyetlen napilapban sem jelent meg beszámoló, de még egy filmecske sem. Miért? Egyszerűen azért, mert a pártbizottság sztálinista, Rákosiklikett az ideológiai téren kiszolgáló vezetői, élükön Kovács Istvánnal, maguk is megijedtek a vitán elhangzottaktól. Különösen egy kis statisztiktól, amelyet éppen e vitára állítottak össze a pedagógusok — a sokat hangoztatott életszínvonal emelkedésével kapcsolatban.

Íme:

A pedagóguscsoport, amely a statisztikát összeállította, abból kiindulva, hogy forintban az élelmiszer átlagosan hússzorosa, az iparcikk tízszerese az 1938. évi pengőáraknak, megállapította, hogy forintban ma az árak átlagban tizenötször magasabbak, mint a háború előtti utolsó békeévben. Ezek szerint:

	1938-ban pengőben	1958-ban forintban	15-szörös szorzat	
IX—X. kategóriájú pedagógus havi fizetése	250 — P	1300.— Ft	3750.— Ft	
V. kategóriájú egyetemi tanár havi fizetése	800 — P	3500.— Ft	12.000.— Ft	
		3800.— Ft		
Miniszteriumi előadó havi fizetése	350.— P	1620.— Ft	5250.— Ft	
Pedagógusok nyugdíja	átlag a fizetés 90 százaléka	a mai fizetés 30—50 százaléka		

A vitán nagyon sokan hozzászóltak ezekhez a számokhoz; kommentálták így, kommentálták úgy; amikor Gerő tudomást szerzett róla, az egészet bérdemagógiának nevezte. Mindenesetre azokat, akik ezt a tabellát összeállították, úgy ahogy voltak, elmarasztalták.

Azt hiszem ez alkalommal — az igazság közzétételével — elmarad az elmarasztalás. Indíszkréciót nem követtünk el, legfeljebb csak azokkal szemben, akik ezt a statisztikát el akarták süllyesztení. Ők pedig megérdemlik.

Nekünk, akik dolgozni, küzdeni akarunk a nemzet felemelkedéséért, magunkért, az a feladatunk, hogy megszüntessük az ilyen és hasonló statisztikákat. (dé.)

Mi ujság a Mátyás laktanyában?

A Róbert Károly körüli Mátyás laktanyában a magyar légvédelmi tüzérek ideiglenesen a hátsó épületben laktak. Most azonban kezik munkájukat: számbaveszik és rendbehozzák a kollektíve honvédségi anyagokat,

fogadják a bevonuló katonákat, századokat alakítanak majd belőlük, s azután a munkástanácsok rendelkezésére bocsátják, hogy romot takarítsanak,

vagy más olyan feladatot lássanak el, ami Budapest rendjének, közbiztonságának fenntartásához szükséges.

A másod- és harmadéves katonák szolgálati ideje letelt. Kötelességüket becsülettel teljesítették — s ezekben a nehéz napokban hozzátáltak a termelőmunkához.

A laktanyában sarkig jelentgyenek a szolgálatukat betöltött katonák, s itt leszerelésig rendben megtisztítik.

A Mátyás-laktanya tisztjei és katonái közül senkinek sem esett bántódása sem a harcok idején, sem azóta.

A rosszemlékezetű „elhárítós" tiszteket nem engedik vissza a laktanyába.

A légvédelmi tüzérek azt szeretnék, ha olyan laktanyába kerülnének, ahol csak maguk tartózkodnak. Ez megkönnyítené egységeik újjászervezését, a munka megkezdését.

A tisztek és katonák egyaránt panaszkodnak: tájékozatlanok, senki nem világosította fel őket őszintén az ország és a saját helyzetükről.

Felsőbb katonai szervek nem törődnek velük, magukra hagyják őket, nem látják el megfelelő utasításokkal, tájékoztatással.

Pedig a Mátyás-laktanya tisztjei, honvédei becsülettel akarnak dolgozni — ott, ahol munkájukra a legnagyobb szükség van. Joggal elvárhatják, hogy felsőbb parancsnoki szervek segítsenek nekik a munka megkezdésében.

Gy. I. Gy.

A kétnapos tiltakozó sztrájk miatt leállt az autóbusz és a villamos

Mi ujság a főváros közlekedési vállalatainál?

A főváros több útvonalán szerdán megindult az autóbusz- és villamosforgalom. Ma reggel azonban hiába várta az utazóközönség a kocsikat. Munkatársunk ezért felkerese a Fővárosi Autóbuszüzemet, valamint a Villamos Közlekedési Vállalat igazgatóságát és a közlekedés helyzetéről az alábbi tájékoztatást kapta.

A FŐVÁROSI AUTOBUSZÜZEMNEL *Tapolcai Kálmán* igazgató és *Halasi Lajos*, a központi ügyeletes elmondták, hogy tegnap 270 autóbusz közlekedett a fővárosban. A mai napon viszont az autóbuszüzem dolgozói csak azokat a Budapesti Munkástanács felhívása, hogy — amely a munkástanácsok szerint az erőszakos feloszlatásban megállapítása miatt 48 órás sztrájkot rendelt el —, így csak szombaton reggel indul meg ismét az autóbuszforgalom.

Tapolcai igazgató megcáfolta mindazokat a rémhíreket, amelyeket az autóbuszvezetők és az utasok ellen elkövetett fegyveres támadásokról terjesztettek. A továbbiakban megcáfolta azt, mintha a Fővárosi Autóbuszüzemnél üldözték a volt pártfogokat, csupán arról van szó, hogy

egyes embereket a megfelelő szakképzettség hiánya miatt beosztásukból pártfogsága való tekintet nélkül leváltottak.

Most a beosztásukból leváltottak közül egyesek szerveznek ellenállást ezt az intézkedést és teljesen alaptalanul kommunistaellenes akciónak értelmezik.

A FŐVÁROSI VILLAMOSKÖZLEKEDÉSI VÁLLALATNÁL a forgalomirányító osztály vezetője az alábbi tájékoztatást adta:

A főváros egy napja volt itt a munkástanácsok szervezésére, hogy romot takarítsanak, vagy más olyan feladatot lássanak el, ami Budapest rendjének, közbiztonságának fenntartásához szükséges. A másod- és harmadéves katonák szolgálati ideje letelt. Kötelességüket becsülettel teljesítették — s ezekben a nehéz napokban hozzátáltak a termelőmunkához.

A Budapesti Villamosvasút és Autóbusz Vállalat igazgatósága a hétfőn megindult villamosforgalomra vonatkozóan a kocsikat. Munkatársunk ezért felkerese a Fővárosi Autóbuszüzemet, valamint a Villamos Közlekedési Vállalat igazgatóságát és a közlekedés helyzetéről az alábbi tájékoztatást kapta.

A FŐVÁROSI AUTOBUSZÜZEMNEL *Tapolcai Kálmán* igazgató és *Halasi Lajos*, a központi ügyeletes elmondták, hogy tegnap 270 autóbusz közlekedett a fővárosban. A mai napon viszont az autóbuszüzem dolgozói csak azokat a Budapesti Munkástanács felhívása, hogy — amely a munkástanácsok szerint az erőszakos feloszlatásban megállapítása miatt 48 órás sztrájkot rendelt el —, így csak szombaton reggel indul meg ismét az autóbuszforgalom.

Tapolcai igazgató megcáfolta mindazokat a rémhíreket, amelyeket az autóbuszvezetők és az utasok ellen elkövetett fegyveres támadásokról terjesztettek. A továbbiakban megcáfolta azt, mintha a Fővárosi Autóbuszüzemnél üldözték a volt pártfogokat, csupán arról van szó, hogy

az októberben kiadott havi bérletek novemberben is érvényesek.

Az új bérletek kiadása és a hetijegyek elővétele mindennap 10 és 14 (2) óra között történik az Akácfa utca 14. szám alatti központban.

Nem jó üzlet az árdrágítás

Tarka, eleven és nyüzsgő kép fogadja a Lehel-piaci vásárlót. Hatalmas zöldségtenger, gyümölcsugulat, vágott baromfi gazdag választékban. És mindezhez hem kell sorbaállni. Mára erezhetően csökkent a kereslet. Lassan alábbhagy a vásárlási láz, a hadiasszonyok kosaraiban már inkább csak a napi „nyersanyag" látható. Mi ennek az oka? Egyrészt a biztonságérzet, ami a naponta növekvő árumennyiséggel egyre erősödik. Másrészt a gyárakban megindul a munka és így a vásárlók között egyre kevesebb a ráérő férfi. S hamadsorban: bizony fogytán van a pénz, a maradékot most már célszerűen kell beosztani.

Bőséges a felhozatal, de vannak hiányczikkek. Nincsen burgonya, hagyma, tojás, igen kevés a finomlisztt. A termelőktől nem kap a piac, vagy csak igen keveset. A falu segít, ségének szép példáját láttuk. Kecskemét környékéről ajándék-burgonya érkezett. A piac-irodán kiszámolták a TEFU fuvarkölségét s nyomban megkezdték az anyagi nélküldöttt burgonya szétosztását kilonként 80 fillérért. Hosszú volt a sor, de fegyelmezett, rendzavarás nem történt. Bizony ügy is lehet.

*

Nincs kirívó árdrágítás a Lehel piacon! Igaz, hogy a vegyes zöldségért 6—7 forintot, a narancsért ugyanennyit kérnek, s ez nem olcsó. De közeleg a tél és ennyi áremelkedés eddig minden esztendővel ugyanígy járt. Megjegyezzük, hogy ugyanakkor a Közért 4.30-ért szép almát árusít.

Mi az oka, hogy nincsen kirívó árdrágítás? *Olyan a közhangulat, olyan a légkör, hogy lehetetlen árkipelédsekkel egyszerűen nem lehet piacra lépni.* Az egyik termelő mégis megpróbálta, de kénytelen volt nagyon gyorsan eltakarni kosár- tolásával együtt a tömeg felháborodás elől.

*

Az eladók, a termelők zöme a Duna—Tisza közéről, Kecskemét és Lajosmizse környékéről hordja fel portékáját. A mai közlekedési viszonyok és közbiztonság mellett ez nem csekély teljesítmény. Ez úton mondunk köszönetet azoknak a dolgozó parasztoknak, akik fáradtságot nem kímélve ott toporognak a dérlepte reggeli órákban és beszületes árutkat hozzásegítik a pesztelet friss ennivalóhoz, zöldséghez és gyümölcshöz. S ha nem is mondják ki, de bizonyosan tudják, hogy október tragikus és mégis dicsőséges napjaiban a munkások, a fiatalok az ó szabadabb életükért is harcoltak.

Karhatalmi alakulataink életéből

Honvédtisztek az üzemben

A rákosmezei gyakorlótér sarkán magányosan emelkedik a Finommechanikai Műszergyár épülettömbje. Csaknem két hétig senki földre volt a gyár, míg

a múlt hét végén, ide nem érkeztek az egyik karhatalmi egység tisztjei.

Az első napok bizony alaposan próbára tették őket. Felelőtlen elemek megpróbálták megrágalmazni a tiszteket, a rosszakaratú rágalmak azonban gyorsan szertefoszlottak, a gyárban egyre nagyobb számban megjelenő dolgozók mindenben támogatták őket. Az ó segítségükkel

sikerült összegyűjteni az üzem területén eldobált fegyvereket, 26 géppisztoly, két golyószórót és több láda kézigránátot.

Hétfőn este egy fegyveres csoport be akart hatolni a gyár területére, a honvédtisztek azonban megfutamították a támadókat.

Az üzembe érkező dolgozók másnap reggel nyugodtan kezdhették munkát.

Levél Csepelről

Amikor megjelentek Csepelen a karhatalmi alakulatok, a dolgozók nagy többségének arcáról biztató mosolyt, barátságot, bizalmat és szeretetet olvastunk le. Meggyőződtünk arról, hogy a csepelek megértették, milyen nagy felelősséget jelent az új, igazán demokratikus Magyarország megteremtése. Megértették, — hogy csakis úgy válhatnak valóra követeléseik, ha ismét megindul a termelő munka.

A munkások dolgozni akarnak, de nem akármilyen feltételek mellett! Becsületes munkájukért becsületes bért, és végre igazi megbecsülést várnak az új vezetőktől. Az a vélemények, hogy most tettek kellenek — a kormány határozatinak és ígéreteinek gyakorlatban való végrehajtásáva van szükség. Elmondták nekünk, hogy azok a kezek, amelyek most újra mozgásba hozták a gépeket, készek arra, hogy bármikor megállyanak és ismét öklöbe szoruljanak, ha nem válik valóra anyagi életük javulása és más ismeretes követeléseik.

Mi teljes mértékben megértjük dolgozó társainkat és ezúton is az ó akaratukat kívánjuk tudomásunk. Mert a katonák mindig a nép akaratáért szállnak sikra.

A csepeli karhatalom katonái

Orvosok és sebesültek

Úgy érzem, tartozásunk van a budapesti édesanyák, hitvesek, szeretőtárt aggódó emberek iránt, amiért már legszabadabb ideig nem írtunk sebesültjeinkről. Hiszen a sebtiensiakaras, a véradók zarándoklása a kórházakba, a bajtársakért való aggodalom nem szünt meg most sem, miután elhallgattak a fegyverek.

A *Péterffy Sándor utcai kórház* sebészeti osztályának szobáit járjuk. Azokat a fiúkat keressük, akiket a *Kilián*ből és a *Corvin*ból hoztak be a harcok első szakaszában. Fiatal, keskeny arcú, szemüveges orvos a kísérő. A sebészeti osztály vezetője. Az egyik ajtónál megáll és int.

— *Menjen be, beszélje el nekik, de valószínű, hogy nem mondják el a sebesülésüket tartó szót. Szóljon a nővérekhez, hogy ma volt itt a napszámos, igaz, hogy nem vittek el senkit, de mégis...*

A szobában kilenc ágy. Az egyiken falfehér arcú, szőke fiú. Fátyolos tekintettel a mennyezetet nézi, 17—18 éves lehet valahol messze kalandozik. A félrecsúszott takaró alól sovány combjának amputált csonkja, borzalmas felkiáltójelként mered felfelé. A fal melletti ágyon borostás arcú férfi. Kezein kötés. Amikor megtudja, hogy katona vagyok, alakulata után érdeklődik.

— *Hogyan sebesültem meg?* — kérdi vissza. — *Hát a laktanya környékén jártam. Egy kapualjban álltam és a közelemben csapott le a gránát.*

Nem szakítom félbe, nem mondom meg neki: tudom, ó is a harcolók közöt volt. Csendben jegyzem szavait, nem akarok izgalmat keltení neki, Mert ezek a fiúk, akik a pesti utcán vérüket hullatták egy tiszta, nagy ügyért, most még gyanakvások minden idegennel szemben. Nem tudják, hogyan ítélik meg tetteiket a hatóságok. Egy-két szobában még próbálkozom, az eredmény ugyanaz.

— *En csak sorban álltam. Jött a tank és éppen odalőtt* — válaszol egy fekete hajú, duzzadt arcú férfi.

— *Nem, nem harcban történt* — szól egy munkáskuleszi haslövéses.

— *Mentem be a fizetésért.*

Tegnap nyilatkozott a legfőbb ügyész, hogy csak a közönséges bűncselekmények tetteseit állítják bíróság elé. Nem tudom, ók olvasták-e. Azt azonban tudom, hogy az emberek a megcsalatás és hazugság végtelen szennyes tengeréből partra jutva, csak azt fiszik, amiről megbizonyosodnak. Az előbb azt írtam, tetnek. Rossz nagyon rossz szó használtam. Ezek az emberek nem féltek és nem félnek. Csak egyet féltenek, amiért kockára tették fiatal életüket: *Magyarországot.*

Az élet hőse

A szó, hogy hős, az egyik fiatal tendőkben kissé elfelejtődött a múlt. Sok szó, ó nagyon gyakran szerepelt és illetve elszéleit, akiket detektívek használtak fel, hogy elkapjanak a Rákosi-rendszer bűnelkövetőit. Más szavak más jelzőt találni reá, miután megismertem történtét. Az orvos hivta fel a figyelmet.

Nem hanyatló géppiszollyal, nem dobott bennszülteket, *Az élet hőse* ó. Több száz sebesültet hordott ki gépkocsival a legvadabb pergőtűzből. Mindig odament, ahol legjobban dúlt a harc, ahová a hivatásos mentők, mint nem tudták megmenni. Négy gépkocsit lőttek ki alóla. *Az ötödik alkalommal hasába és karjába kapott golyót. De átvéreve is elhozta sebesültjét a kórház kapujáig.* Innét már ó is hordagyon tette meg a műtőbe vezető utat.

Középmagas termetű. Fekete sofőrkabát, fekete bundasapka, nyírott szőke bajusz. Semmi póz, modorosság, vagy hetykeség, semmi jellegzetes sincs benne. Mint a többiek. Száz és ezer más valaki az utcán, a boltokban, a gyárakban. Nem akart hivatalt, előlépletést, jutalmat. Miért tette hát kockára napvonta életét? Miért mászott fel kötélen a szédítően magas tűzalon, hogy sebesültjeket mentsen ki a széttört házból? Miért fordult húszpercenként a tomboló harcban is a kórházak és a Corvin-mozi között, amikor záporként hullott a golyó?

Egyszerű pécsi munkás. Motorszerelő. Nem fogalmazott pontokat, politikai követeléseket, nem szólalt fel gyűléseken, nem foglalkozott országos ügyekkel. *Egy volt a felkelt tömegben, aki a százezrekkel együtt érezte, így élni nem lehet tovább. Ezért tette.*

Az orvosok

Önmagukról nem beszélnek. Gyűrött arcok és álmatlanságtól vörös szemek, borostás állak árulkodnak a súlyos napokról és éjszakákról, melyeket a műtőasztalok mellett és a kötözőszobákban töltöttek. Amikor a harcok tartottak, nyolc műtőasztalon operáltak egyszerre. *A legsúlyosabb napok idején az egyik sebesültszállító kocsi a budapesti Honvédkórházban szállt meg.*

Nincs más, mint egy kis idejük, beszélgetnek. Fantasztikusnak tűnő sebészi bravúrokról is szó esik. Fiatal, hűséves fiúi hoztak be tegnapvirnyi koponyacsont hiányzó Rádásuál agyelőrenesz is megállapítottak. Kétszer operáltak, ma már lábon jár és beszél. Mondják, hogy a kórház a harcok kezdetétől mostanig kétszázhuszonöt liter vért adott a sebesülteknek. Volt olyan, aki 6—7 litert is kapott. Hiszen előfordult, hogy a beállott klinikai halál után sikerült csak életre kelteni az elvérzett embert.

Így mondják: *az embert. És nem úgy, ahogyan az orvosoktól megszokott: a beteget.*

A betegek ellátása

Radó főorvos, a kórház igazgatóhelyettese most már bizakodó:

— *Élelmiszerünk egyelőre van elegendő, sőt tartalék, készleteink is vannak* — mondja. *Szenet a Révész utcai telepről szállítunk. Nem tudjuk meddig lesz. A kórtermeket igy 17—18 Celsius fokra lehet fűtíteni, normális időszakban azonban 20—22 szokott lenni. A gyógyszerkészlet alálábán kielégítő. Hiányunk van azonban antibiotikumokból, fájdalomcsillapítókból és insulinból. Sürgős pótlást kérünk röntgenfilmekből. Ennek hiánya miatt sok vizsgálatot nem lehet alaposan elvégezni.*

A nehezén már túl van a kórház. Túl vannak az orvosok. A beteg túlélő is, s ha elkövetkeznek a hétköznapok, a munka napjai, akkor sem fogjuk őket elfelejteni.

Rózsa László

Minden tisztelet nélkül

Egy fiatalasszonyról beszélget két ismerőse.

— Borzasztó, mennyire félt a lövöldözéstől! — mondja az egyik.

— Még az ablakhoz sem merí menni napokig.

— Ellenkezőleg! — szól a másik — soha bátrabb teremtést még nem láttam!

Heves vita után derül ki, hogy az egyik odaháza látta a hölgyet, a másik pedig az egyik frissen pirult udvaron, amikor éppen ingajáratot tartott fenn a vagonok és a lakása között...

Földrajzból elégtelen

Egy MTI-jelentés arról ír, hogy a zágrábi Vjesnik cimű lap különtudósítója Varsóból Berlinbe utazva *Majna-Frankfurt* egyik kávéházában beszélgetett *egy* tőlünkmet jtjúval. A hírt egyik laptársunk ugyanígy leközölte, holott Varsó és Berlin között az *Oderamenti Frankfurt* felszik, míg a Mainamenti Berlinen túl, 450 km-re ingatta van, mélyen benn a Szovetségi Köztársaságban.

A földrajzra még a mai nehéz időkben is vigyázni kell...